

Trump újraosztaná a kártyákat Európában

Helsinkiben feszült európai tárgyalások után került sor az amerikai-orosz csúcstalálkozóra

FOTÓ: AGERPRES/EPA

Az elmérgesedett orosz-amerikai kapcsolatokat oldotta Donald Trump és Vlagyimir Putyin amerikai és orosz elnök helsinki csúcstalálkozója. Az ezt megelőző európai útján Trump komoly vitákba keveredett mind a brit, mind a NATO-tagállamok vezetőivel.

Semleges területen, Helsinkiben találkozott hét fő délután Donald Trump amerikai és Vlagyimir Putyin orosz elnök. A csúcstalálkozó a Trump által „jó kezdetnek” nevezett kétórás megbeszéléssel indult, ezt követte az amerikai részről Mike Pompeo külügyminiszterrel, Jon Huntsman moszkvai nagykövettel, orosz részről pedig Szergej Lavrov külügyminiszterrel és Jurij Usakov elnöki tanácsadóval kiegészült csapat munkabédje.

A mintegy négyórás csúcstalálkozót közös sajtótájékoztató követte, ahol az alaphangot Donald Trump ütötte le: „hasznos és konstruktív párbeszéd volt”. Vlagyimir Putyin kissé visszafogottabban úgy fogalmazott, hogy nem sikerült ugyan minden problémát megoldani, de a kezdeti lépést megtették. A Trumpgal folytatott megbeszéléseket őszintének és hasznosnak minősítette. „A mostani egy nehéz időszak az orosz-amerikai kapcsolatokban, de nincs objektív oka a nehézségeknek, a hidegháború ugyanis véget ért” – mondotta Vlagyimir Putyin.

Putyin: igen, akartam, hogy ő nyerjen!

A közös sajtóértekezleten az átláthatóság orosz beavatkozást firtató újságírói kérdésekre válaszolva Putyin azt mondta a sajtó munkatársainak, hogy mondanak egy dolgot, ami az összeküvést bizonyítja. Határozottan kijelentette, hogy az orosz félnek semmiféle beavatkozása nem volt az amerikai elnökválasztásba, ugyanakkor hangsúlyozta, hogy az orosz társadalom Trump megválasztását várta, mert az orosz-amerikai kapcsolatok javulását akarta. „Igen, akartam, hogy ő nyerjen” – fogalmazott Vlagyimir Putyin.

A helsinki csúcstalálkozót megelőzően Donald Trump Twitter-bejegyzésében azt írta: „viszonyunk Oroszországgal soha nem volt ennyire rossz köszönhetően a sokévnnyi amerikai ostobaságnak és hülyeségnek, illetve a mostani, megrendezett boszorkányüldözésnek!” A sajtóértekezleten a témával kapcsolatban Trump azt mondta, „a győzelem oka, hogy a kampányban jó munkát végeztünk. Briális volt a kampány, ezért vagyok elnök”. Szerinte az orosz beavatkozásról szóló történet abból fakadt, hogy a demokraták nem tudtak belenyugodni a vereségbe.

Közös közel-keleti stratégia

A megbeszélésen érintették a világpolitika olyan fontos kérdéseit, mint a Közel-Kelet, az Iránra gyakorolt nyomás fontossága, valamint a kibebűnözés elleni közös fellépés. Trump példaként Szíriát említette, ahol sikeresen működnek együtt az amerikai és az orosz katonák. Az amerikai elnök hozzátette: Washington kész segítséget nyújtani a szíriai humanitárius válság civil áldozatainak. Kérdésre válaszolva kitért arra is: Oroszországgal együtt közösen munkálkodnak majd azon, hogy segítsenek Izrael biztonságának garantálásában.

Moszkvának és Washingtonnak számos katonai-politikai kérdésben kell folytatnia az együttműködést, különösen, ami az amerikai rakétavédelmi rendszereket illeti – mondta Putyin közölve azt is, hogy konkrét javaslatokat tett a fegyverek korlátozásáról. A „katonai-politikai és leszerelési dossziében” szerinte szerepelnie kell például az új START-szerződés hatályának meghosszabbításán kívül a közép- és nagy hatótávolságú rakéták felszámolásáról szóló megállapodás végrehajtásának, illetve az űben telepítendő fegyverrendszerek kérdésének, akár csak annak, hogy miként kezeljük az amerikai globális rakétavédelmi rendszer körül kialakult veszélyes helyzetet.

Putyin egyben nagyra értékelte Donald Trump hozzájárulását a Koreai-félsziget problémáinak rendezéséhez. Az orosz államfő szerint ez nagymértékben az ame-

Putyin nagyra értékelte Trump hozzájárulását a Koreai-félsziget problémáinak rendezéséhez. Putyin szerint ez Trump személyes közbenjárásának köszönhető.

rikai elnök személyes közbenjárásának köszönhető. Szíriáról szólva Putyin felszólította az Egyesült Államokat, hogy közös erőfeszítéssel vessenek véget a konfliktusnak. Az Egyesült Államok és Oroszország ebben a kérdésben átvehetik a vezetést, s együttműködhetnek a humanitárius válság leküzdésében. Fontos szempontnak nevezte, hogy a szíriai menekültek visszatérhessenek hazájukba.

Kárpótlás a nyugat-európai kudarcokért?

A külpolitikai szakértők visszafogottan nyilatkoztak az új orosz-amerikai nyitásról. Ilyash György

Vlagyimir Putyin szerint az orosz társadalom Donald Trump amerikai elnökké választását várta

Oroszország-szakértő, a budapesti Külügyi és Külgazdasági Intézet munkatársa az M1 hírtelivízióban úgy fogalmazott, egy ilyen rövid találkozó arra talán elég, hogy elindítson egy folyamatot, amelynek a végén valamilyen rendeződés elképzelhető, „de ez sem a közeljövő zenéje”. Frank Tibor Amerika-szakértő szerint a pár nappal korábbi, brüsszeli NATO-csúcs nyomán jól látszik a repedés az Egyesült Államok és az EU között. „Rendre rosszul sikerülnek Trump EU-vezetőkkel folytatott tárgyalásai, és bár szerencsés gondolat volt, hogy az angol királynőnél tett látogatása nyomán együtt mutakozzon a királyi családdal, az emberek igazából eredményeket szeretnének látni és nem egyfajta látványpékséget, ami Trump diplomáciáját jellemzi” – mondta. A magyarországi szakember szerint Trumpnak szándékában állt győztesként hazatérni, és olyan megállapodást kötni Putyinnal, hogy közben ő maga van nyeregben. Ennek ellentmondani látszik, hogy Vlagyimir Putyin mintegy fél órával később érkezett a tárgyalásra – ami akár megalázó is lehetett Trump számára.

Feszült a brit-amerikai viszony

Donald Trumpnak az orosz-amerikai csúcstalálkozót megelőző nyugat-európai útja nem volt sikertörténet. Bármerre ment, tüntetők fogadták. Habár ezt amerikai kormányzati források tagadták, az a hír is felröppent, hogy az eredeti forgatókönyvet felrúgva a brit miniszterelnök és a királynő éppen a tüntetésektől tartva nem Londonban, hanem egy vidéki kastélyban fogadta Trumpot és kíséretét. A brit-amerikai megbeszélések hozományáról Trump lapinterjúi tanúskodnak, amelyben az amerikai elnök határozottan kijelentette: „ha Nagy-Britannia a Brexit után is

szoros kereskedelmi kapcsolatokat tart fenn az Európai Unióval, az lehetetlenné tenné a brit-amerikai szabadkereskedelmi megállapodást”.

A Londontól száz kilométerre, északnyugatra, Oxfordshire megyében található Blenheim-palotában megejtett díszvacsorán Theresa May úgy fogalmazott, a két ország kölcsönösen egymás legnagyobb külföldi befektetője, a kétoldalú befektetői tőkeállomány értéke meghaladja az ezermilliárd dollárt. Hozzátette: jelenleg egymillió amerikai dolgozik az Egyesült Államokban megtelepedett brit érdekeltiségű vállalatoknál.

Kikényszerített védelmi kiadások

A nagy-britanniai megbeszélésekhez hasonló, feszült viszony jellemezte a múlt heti brüsszeli NATO-csúcsot is. Donald Trump igazságosabb tehermegosztást kért az európai államoktól, és a NATO-csúcsot záró sajtóértekezletén már úgy fogalmazott, személyes sikerének tartja, hogy a védelmi szervezet tagállamai lényegesen emelni fogják védelmi költségvetésüket. A megbeszélésekről kiszűrődő hírekre reagálva Emmanuel Macron francia államfő cáfolta azt a sajtóértesülést, miszerint Trump azzal fenyegetőzött volna, hogyha az európai államok nem növelik védelmi kiadásait, az Egyesült Államok kilép a NATO-ból. Macron ugyanakkor visszautasította Trump azon kijelentését, miszerint a szövetségesek nagyobb vállalásokat tettek volna a védelmi költségeik növelésére a bruttó hazai termékük (GDP) legalább 2 százalékát célzó hivataltos kötelezettségükkel. Leszögezte, Franciaország 2024-re eleget fog tenni vállalásainak, és GDP-je 2 százalékára emeli védelmi költségvetését a jelenlegi 1,8-ról.

A védelmi kiadásokról szóló egyezséget megerősítette Jens Stoltenberg NATO-főtitkár is, aki szerint a tagállami vezetők őszintén megbeszélést folytattak, és minden résztvevő kristálytisztán értette Trump üzenetét a katonai kiadások növeléséről. „Ennek már

látszik a hatása, az amerikai elnök beiktatása óta a szövetségesek korábban soha nem látott mértékben, 41 milliárd dollárral emelték védelmi költségvetésüket” – fogalmazott a NATO-főtitkár.

Névtelenséget kérő NATO-tisztviselők szerint Trump késve érkezett az ülésre, és rögtön élesen kikelt a szövetségesek ellen elégtelen védelmi kiadásai és az EU szerinte tisztességtelen kereskedelmi gyakorlata miatt. Kijelentette: „súlyos következményei” lesznek, ha Európa nem emeli meg azonnali hatállyal a katonai költségeit, országa ebben az esetben a maga útját fogja járni a védelempolitikában.

Ellenség vagy barát?

Az Európai Unió és az Egyesült Államok közötti egyre feszültebb viszony tükörképe Donald Trump múlt vasárnapi lapinterjúja is, amelyben többek között az Európai Uniót ellenségnek nevezte a kereskedelem területén. A kétoldalú viszonyban komoly feszültséget okoz az európai acél- és alumíniumexportra kirótt amerikai büntetődám, amelynek életbe léptetése óta az európaiak szintén védővámokkal próbálnak válaszolni. Federica Mogherini, az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselője az interjúra reagálva, az uniós külügyminiszterek hétfői ülését követően úgy fogalmazott, „tisztában vagyunk azzal, hogy kik a barátaink, az egyik köztük egészen biztosan az Egyesült Államok”. A brüsszeli politikus azt javasolta az uniós külügyminiszteri tanácskozás résztvevőinek, hogy legközelebbi megbeszélésükön szenteljének több figyelmet a transzatlanti kapcsolatoknak. Trumpnak az Európa elárasztó migránsokkal kapcsolatos véleményére reagálva Mogherini közölte, egyre inkább megmutatkozik az Európai Unió Líbia számára nyújtott támogatásának eredménye, ugyanis az európai partokhoz érkező bevándorlók száma 85 százalékkal csökkent az előző évhez képest.

EN-ÖSSZEÁLLÍTÁS